

Tanos Gábor: **Az akaratról és a jóindulatról**

Kedves Lelkigyakorlatozók!

A lelkigyakorlat célja nem valami tudás megszerzése, hanem inkább az Isten közelségének, bennünk levésének a felismerése. Annak gyakorlása, hogy ez a felismerés gyökeret verjen, állandósuljon bennünk, mindennapjaink részévé váljon. Ebben közvetlenül nem tudlak segíteni benneteket. Amit megpróbálok, az az, hogy éppen túljutva a 63. életévemen, vegyek egy kis távolságot önmagamtól, mindennapjaimtól. Egy nagyobb történetbe, értelmezésbe foglaljam eddigi életemet, hátha ez elgondolkodtat Benneteket a saját életetekkel kapcsolatban. Vajon honnan jön, és merrefelé veszi az irányát?

Mondanivalómat két nagyobb részre bontom, és ez a két nagyobb rész lazán kapcsolódik életem első és második feléhez, a bennem mostanában zajló változásokhoz.

I. Akarat

Csíkszentmihályi Mihály azt írja az *És addig éltek, amíg meg nem haltak* című könyvében, hogy „...előbb-utóbb az idő lesz a legszűkösebb erőforrásunk. Ahogy múlnak az évek,... egyre inkább az lesz a leglényegesebb döntésünk, hogy mibe fektessük időnket, hogyan gazdálkodjunk vele.”

Nem kétségsbe vonva Csíkszentmihályi igazságát, azt gondolom, hogy az idő előrehaladtával az akaratunk is elfogy. Nagyon megragadt bennem Kovács Laci beszámolója egyik, ha nem az utolsó látogatásáról Gyurka bácsinál. Gyurka bácsi a piarista rendházban egy kórházi ágyban feküdt, melynek támláját egy gombbal fel-le lehetett mozgatni. A látogatás miatt Gyurka bácsi szeretne volna feljebb állítani az ágy támláját, de nem találta az erre szolgáló gombot, végül – Laci elmondása szerint – erőtlenül beletörődött a helyzetbe. Talán azért is ivódott belém ez az általam valójában nem is látott kép, mert Gyurka bácsiban mindvégig a hihetetlen piarista szívósságot, eltökéltséget, az erős akaratot láttam.

Egy másik, hasonló tapasztalatom közösségi társunkhoz kötődik, aki életének utolsó heteit egy otthonban töltötte. Amikor meglátogattam, szinte végig azzal foglalkozott, hogy az ápolóktól kért valamit, amitől a helyzetének a javulását remélte: vagy a párnáját, vagy a takaróját akarta megigazíttatni. Ösztönösen mondtam neki, hogy „*nem kell annyit akarni*”! Talán hozzá kellett volna tennem, hogy többet kell „*elfogadni*”.

Egy nemes cél lehet számomra, hogy az időm elfogyásával párhuzamosan az akaratom is szépen fogyjon el. Hogy ne az objektív körülmények kényszerítsenek szándékaim feladására, hanem saját magam belássam lehetőségeim fokozatos beszűkülését.

Három és fél éve fogtunk bele a házunk felújításába, ami jó másfél évig tartott. Amikor belefogtam a régi terasz elbontásába, arra gondoltam, hogy milyen jó lesz majd kiülni az új, napos teraszra, pihenni, szemlélődni, élvezni

az évekig tartó munka, és egy kicsit egész életem gyümölcsét. És akkor rájöttem, hogy nemcsak a terasznak kell ehhez elkészülnie, hanem nekem is alkalmassá kell válnom a saját vágyam beteljesítésére. És ez legalább akkora feladat, mint az építkezés. Hogy kilépjek abból a körből, hogy folyton valamit tervezek, valamin dolgozok, az eszem több lépéssel az előtt jár, mint amit éppen csinálok. Nekem nem azt kell megtanulni, hogy valamit elhatározzak és azt megvalósítsam, hanem azt, hogy ne tegyem ezt. A nagybetűs *jelenlét*hez ez is elengedhetetlen. Nem a küzdelmet kell megtanulnom a munkában, a családban, hanem az abbahagyást. A kevesebbet akarást.

Forrest Gump a filmben három éven keresztül futott, szinte egész nap. Aztán egy napon hirtelen megállt, és azt mondta: *nincs kedvem tovább futni, hazamegyek*. Számomra ez egy ikonikus jelenet volt, amely szimbolizálja az én életemben azt a változást, amikor én is elkezdtem gondolkodni azon, hogy miért is csinálok azt, amit csinálok, és hogy valamiben változtatnom kellene.

Talán értitek, hogy most nem erkölcsi szabályok semmissé tételéről beszélek. Nem arról, hogy eddig nem loptam, de mostantól fogok. Hogy nem csaltam meg a feleségem, de most majd fogom. Hogy nem lettem alkoholist, de mostantól inni fogok. Hiszen az életem keretei – és ebbe beleértendő az erkölcsi keretek is – annyira belém ivódtak, hogy nem lenne kedvem változtatni rajtuk akkor sem, ha lehetne.

Bizonyára hallottatok már azokról a japán katonákról, akik a II. világháború befejezése után sok-sok évig bujkáltak és harcoltak a csendes-óceáni szigetek dzsungelében. Ezeknek a katonáknak egyike volt Hiroo Onoda, aki a háborút követően 29 éven keresztül gerillahadviselést folytatott a Fülöp-szigeteki Lubang-szigeten. 1974-ben ráta láltak, de akkor sem volt hajlandó megadni magát egészen addig, amíg fel nem mentette a szolgálattól korábbi parancsnoka, Yoshimi Taniguchi őrnagy. A volt parancsnokát csak azért reptették oda a szigetre Japánból, hogy kiadja a parancsot.

Hiroo Onoda

A japán katonák történetét Bill Plotkin eleveníti fel *Soulcraft* című könyvében, ahol többek közt ezeket írja:

„A legmegdöbbenőbb az volt, hogy miután megtalálták őket [a katonákat], ezek a férfiak rendkívüli, talán fanatikus hűséget tanúsítottak katonai kül-

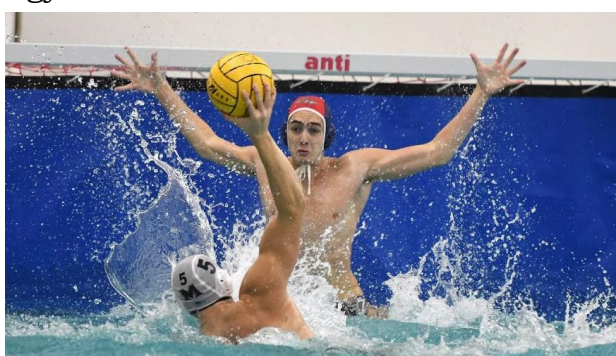
detésük iránt. Nem tudván, hogy a háború véget ért, megtalálásuk után mindegyikük kész volt azonnal visszatérni a háborúba. Természetesen elmondták nekik, hogy a háborúnak vége, és Japán kapitulált. De ez gyakorlatilag elképzelhetetlen volt számukra: a háborúnak nem lehetett vége, mert a nemes célhoz való hűségük volt az, ami életben tartotta őket azokban a hosszú években.”

A Bill Plotkin által ecsetelt történetekre utal Richard Rohr az *Emelkedő zuhanás* című könyvében. Az csak egy mellékszál, hogy Rohr leírja, a japán katonákat egy erre a célra kigondolt, kollektív szertartás során mentették fel a katona identitásuk alól, amelyet hosszasan megköszöntek nekik. Aztán – írja

Rohr – „a közösség egyik idősebb, tekintélyes tagja felállt, és valami effélet mondott: »A háborúnak vége! A közösségnek most arra van szüksége, hogy elengeddd azt, ami eddig jól szolgált téged és bennünket. A közösségnek most arra van szüksége, hogy emberként, állampolgárként térj vissza, és lépj túl katona mivoltodon.«”

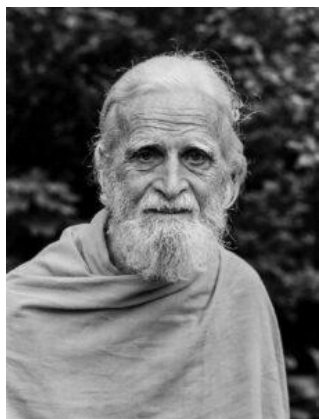
Ami lényegesebb, az az, hogy Rohr a tékozló fiú idősebb testvérét állítja párhuzamba a hűséges katonával. Mint majd később látjuk, Jézus példabe-szédében az idősebb fiú haragra gerjedt az ünneplés láttán, amit a mezőről hazaérkeztek látott. Az apa pedig kérlelte őt, hogy vigadjon és örvendjen, ünnepeljen velük. A Jézus által elmondottakból nem derül ki, hogy képes volt-e erre az idősebb fiú, aki – úgy tűnik – belemerevedett az addigi életébe. De abban biztosak lehetünk, hogy Jézus, illetve a történetben apaként megjelenő Mennyei Atya helyeselné ezt a nagy váltást az életünkben.

Visszatérve a saját életemre, az Isten felé törekvésemet néhány éve a vízilabda kapus taposásához kezdtem hasonlítani, miközben az ellenfél löni készül a kapujára. Talán emlékeztek még Knézy Jenő és Vitray Tamás legendás közvetítéseire, amikor azt kiabálták: „Lóbálja, lóbálja...” És eközben a kapus izmos

teste derékig kiemelkedett a vízből. De ezt a fajta erőfeszítést – akármilyen hősies és dicséretes – nem lehet a végtelenségig csinálni. Valami ehhez hasonlót éreztem én is. Hogy az Isten felé törekvésemmel el lehet jutni valameddig, sőt, nem is akármeddig. De egyszer csak mintha egy üvegplafont éreznék magam felett, amit nem tudok áttörni. És közben egyre csak fáradok. És elkezdtem azon gondolkodni, hogy valami más módon kellene Istenhez közelítenem. Kevésbé támaszkodva az akaratomra.

Mondhatnám, hogy a gondolkodásban segítségemre volt Bede Griffiths angol bencés szerzetes története Jules Monchaninról (ejtsd: „Monsané”). De a történetet csak később olvastam: *Monchanin* – írja Bede Griffiths – „Dél-Indiában volt plébános

Bede Griffiths

sok évig. Egy nap odament egy csoport iskolás gyerekekhez, és megkérdezte őket: »Hol van Isten?« Némelyik gyerek hindu volt, némelyik keresztény. Mindegyik keresztény gyerek az égre mutatott: az Isten a Mennyeben van. Az összes hindu gyerek pedig a szívére mutatott: Isten a szívben van.” Griffiths azt a tanulságot vonja le, hogy „...ez két különböző mód Isten megértésére, és ez a kettő kiegészíti egymást.”

Jules Monchanin

Mint mondtam, ez a történet nem volt, nem lehetett segítségemre akkor, mivel nem ismertem még, de jól kifejezi azt a változást, ami bennem történt. Fokozatosan elkezdtem foglalkozni a bennem kavargó gondolatokkal, és főleg érzésekkel, szándékokkal.

Ha abbahagyom a folyamatos erőfeszítést, akkor jobban tudok arra figyelni, ami történik, ami felmerül bennem. És mintha ennek ugyanúgy köze lenne Istenhez.

Fiatal koromban próbáltam félretenni, sőt letagadni az érzelmeimet. Amikor a zajról és a zavarról tanultam, ami az adatátvitelt akadályozza, találó hasonlatnak tartottam, hogy az érzelmimet zajnak, zavaró tényezőnek tekintem. Olyan dolgoknak, amik gyerekkoromból maradtak vissza, vagy talán evolúciós csökevényként merülnek fel bennem, minden haszon vagy értelem nélkül. A befelé figyelemmel azonban ezek a belső folyamatok jelentőssé, mondjam azt, hogy egyre inkább információ forrássá váltak önmagamról.

Végül is mi a valóság? Mondhatjuk, hogy azok a dolgok valóságosak, amiket minden, vagy legalábbis sok ember ugyanúgy, ugyanolyannak érzékel. De hogy mások pontosan *mit* és *milyennek* érzékelnek, arról valódi tapasztalatunk nem lehet, legfeljebb valamilyen elképzelésünk, például az ő elbeszélésük alapján. Máshogy fogalmazva: minden ember csak és kizárólag a saját, mindenki másétól eltérő percepcióját éli meg a világról. Nem kell egyetértésünk ezzel a felfogással, de hogy nem teljesen alaptalan, azt az is mutatja, hogy a *szolipszizmus* nevű filozófiai irányzatnak pont ez a kiindulópontja.

Az általam nagyon kedvelt Mustó Péter jezsuita szerzetes mondása volt, hogy „*nem én találtam ki magamat*”. Vagyis, hogy az életünkben vannak olyan dolgok, amik nem a mi döntésünk következményei. És ilyen, rajtam kívül álló akarat következménye az is, hogy egyáltalán létezem.

Talán Péternek ez a mondása is hozzásegített ahhoz, hogy néhány év befelé figyelmet követően észrevettem, hogy van bennem is valami, amit nem én akarok, nem én határozok el. Ezt a valamit mostanában a „jóindulat” szóval tudom leginkább kifejezni. Szándékosan nem *szeretetet* mondok, mert az életem során mások már rengeteg mindenre mondták rá, hogy szeretet. Sokszor olyan dolgokra is, amik egymással homlokegyenesen ellentételesek voltak. És olyan dolgokra is, amik nekem, vagy valaki másnak kifejezetten rosszul estek.

II. Jóindulat

És az akarat, az „akarás” értékvesztése ellenére, egy elhatározás született bennem: hogy ezt a jóindulatot, amit nem én ültettem el magamban, nem az én elhatározásomból van bennem, támogatni fogom. Hogy tudatosan teret adok neki. Ez a jóindulat és az elhatározásom valami olyasmiről szól, hogy az emberekben, a helyzetekben, a jót, az előrevivő dolgokat akarom támogatni. Mint ahogyan Izaiás ír az Úr szolgájáról: „*A megtört nádszálat nem törí össze, a pislákoló mécsbelet nem oltja ki.*”

Persze sokszor van bennem harag, indulat mások iránt, és nem sikerül betartanom Szt. Pál apostol efezusiakhoz írt tanácsát, hogy „*A nap ne nyugod-*

jék le haragotok fölött.” Inkább azt figyeltem meg, hogy aludnom kell legalább egyet, és akkor találok vissza a bennem levő jóindulathoz. Ahogyan az ismert ének szövege hangzik: *„Az Úr jósága, hogy még élünk a földön, mert az Ő irgalma soha véget nem ér: újjáéled reggelre, minden reggelre...”*

Mondok néhány – talán banális – példát erre a jóindulatra. Az autóvezetés szerintem a lélek tükre: a saját belső állapotomat is jól jelzi az, ha a reggeli forgalomban nagyvonalú tudok lenni mások felé. Mondván, hogy kezdődjön jól másnak is ez a napja, és ezt a jó kezdetet talán tovább tudja vinni és tovább tudja adni a nap során.

A munkahelyemen, ahol a kollégáknak a számítógépes problémáik megoldásában segítek, próbálok valami figyelmeztetést, egy-egy biztató mondatot is mellé tenni. Mint ahogyan jobb helyeken a kávé mellé adnak ingyen egy kekszet, egy kis pohár vizet. Hogy az életnek legyen valami íze a sok nehézség ellenére.

Persze mindez csak akkor fakad belőlem természetes módon és önkéntelenül, ha rendben vagyok önmagammal. És ez egy nagyon hosszú, igazából soha véget nem érő út számomra.

II/1. Jóindulat és megbocsátás

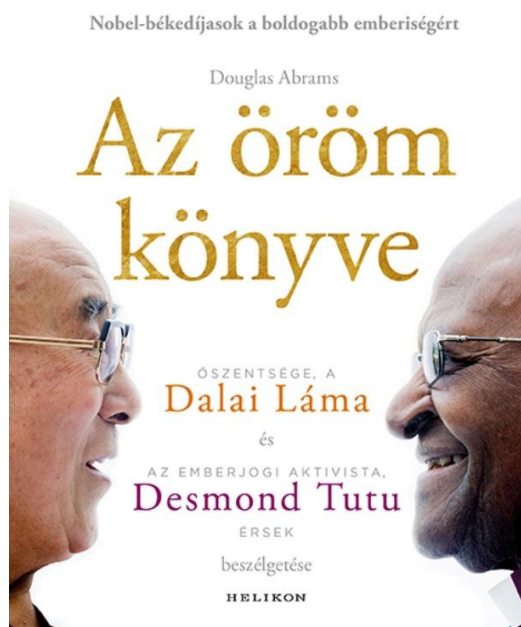
Hadd olvassak fel Visky András *Kitelepítés* című könyvéből egy részt, amiben ő a megbocsátásról beszél. Úgy gondolom, hogy a megbocsátás vezet el a belső békéhez, ami aztán az alapja annak a jóindulatnak, ami nem akaratból, nem elhatározásból fakad, hanem a szívemből. Rendkívül szuggesztívek Visky András sorai, és ugyan metaforikusan, de döbbenetes pontossággal írják le azt a belső utunkat, amit jó esetben bejárunk saját terheinkkel és megbocsátani nem tudásunkkal. És azt a folyamatot, amelynek során a korábbi terheink a segítőinkké válnak, és jelképesen beléphetünk a számunkra Isten által készített ígéret földjére.

Ezt írja Visky: *„József csontjait is magával vitte Mózes Egyiptomból, a megbocsátás hercege József, nem akárcsi, negyven évig cipelte Mózes egy báránnyal zsákban, nem adta oda senkinek, jobban féltette, mintha angyalszárny lett volna benne, még alvás közben sem vált meg tőle, csak a halála napján, amikor Józsuéra hagyta, vidd te tovább, Józsué, és vigyázz rájuk, a megbocsátás hercegének csontjait rejti ez a zsák, Józsué átvette a zörgőcsilingelő zsákot és megkérdezte, kinek kell megbocsátanunk, Mózes?, az Örökkévalónak, Józsué, neki a legnehezebb, aki neki megbocsát, otthonra talál a világban, Józsué pedig vitte a zsákot tovább, és cipelte Mózes szavait is, csak amikor a Jordán folyóhoz ért, vette észre, hogy nem is ő viszi József csontjait, hanem a csontok viszik őt, és félelem nélkül belegázolt a megáradt folyóba, hogy átmenjen az ígéret földjére, a folyó pedig kettényílt előtte, mint Mózes előtt a Nádas-tenger”.*

Be kell, hogy valljam, Mózeshez hasonlóan én is ezen a negyven évig tartó úton járok. Azon az okoskodáson talán már túljutottam, hogy magamban azt mondogassam Istennek, hogy nekem van egy jobb ötletem arra vonatkozóan, hogy a világ milyen legyen. És hogy már csak az kell, hogy Ő átalakítsa olyanná

a világot. Mégis, sok dologban perlekedem és nem vagyok kibékülve Vele. Ahhoz hasonlítom ezt, mint egy kamasz fiú érzelmekkel teli viszonyát az apjához, amelyben én is, és az Istenről alkotott képem is változik. És azzal biztatom magamat, hogy a néha előforduló viharossága ellenére ez a kapcsolat előbb, intenzívebb és mélyebből jövő, mint korábban volt.

Az évek során aztán nagyon megérintett néhány könyv és film, amelyben ezt a mélyről jövő jóindulatot másokban megtapasztalni véltem.

Van egy közös könyve Desmond Tutu dél-afrikai anglikán érseknek és a dalai lámának „Az öröm könyve” címmel. A könyvet olvasva óhatatlanul is arra voltam kíváncsi, hogy a dalai láma mit mond a belső béke megtalálásáról, például a meditáción keresztül. És talán pont emiatt érintett meg, amikor Desmond Tutu a maga egyszerűségében azt mondja a könyvben: *„Minden alkalommal, amikor együttérzően cselekedtem, olyan fajta örömet éreztem, amit semmi másban nem tapasztaltam meg.”*

Most egy kicsit visszafordulok önmagam, önmagunk felé. Hogyan látom most magamat? A válaszonak része a Japánból származó wabi-sabi szemlélet. Egy jellemző tárgya a wabi-sabinak a kintsugi technikával összeragasztott, törött teáscsésze. A csészét

aranyozott anyaggal ragasztják össze, és az aranyozás nem elrejt, hanem kiemeli a törésvonalak, a törött felületek esetlegességét. Az életemre vonatkoztatva ez a szemlélet a hibáim, sebesüléseim elfogadását jelenti. Annak elfogadását, hogy ezeket hordozva, ezeken keresztülmenve lettem azzá, aki most vagyok. Az Isten által megálmodott egyediségem és szépségem nem a tökéletességben rejlik. És itt nem feltétlenül kell a bűneim elfogadására, megszépítésére gondolni. Eszembe jut Pál apostolnak a második korintusi levélben írt mondata, aki az Úrtól tövist kapott a testébe, a sátán angyalát, hogy arcul csapkodja, és ne bízza el magát. Nem tudjuk, hogy pontosan mi volt ez a tüske, de azt mondhatjuk, hogy Pál feladatául kapta, hogy ezt a tüskét az életének integráns részévé tegye még akkor is, ha legszívesebben megszabadult volna tőle. (2Kor 12,7)

De mondok még egy példát a nem kívánt részünk elfogadására. Jó húsz éve volt BBC-ben *Monostor* címmel egy háromrészes valóságshow sorozat, amely arról szólt, hogy öt önként jelentkező férfit, akik vállalták, hogy a szerzetesek napirendje szerint élnek, negyven napra egy bencés monostorba költöztettek. Időnként – akár munka közben – keresetlen szavakkal kérdeztek mindenfelét a szerzetesektől, akik meglepően őszintén válaszoltak a szokatlan kérdésekre. Egy válaszban felidéztek egy öreg szerzetes mondását a nemi vágyairól: Az öreg szerzetes azt mondta „A nemi vágy akkor szűnik meg, amikor az embert sirba teszik.”

II/2. Isten felénk nyúl

Szeretnék még beszélni arról, hogy hitünk szerint Isten nem hagy magunkra ezen a belső úton.

Az első gondolat, amit erről mondanék, inkább egy szimbólum, mint bizonyíték. Vizi Elemér jezsuita szerzetes egy alkalommal beszélt a Szt. Péter bazilika kapujának 2015. évi megnyitásáról [az irgalmasság szentévének kezdete](#). Az akkor 79 éves Ferenc pápa kívülről nyomta befelé a hatalmas kapuszárnyakat. Belülről pedig ketten segítettek neki a megnyitásban. Elemér ezt az eleve szimbolikus cselekményt vitte tovább, rámutatva, hogy Isten a felé történő törekvésünkben, a saját ajtónyitásban – még ha nem látható módon is – nekünk is segít.

Istennek az „ember felé nyúlását” – szemben mondjuk a keleti vallásokkal – már az a tény is kifejezi, hogy a *könyv vallásaiban*, vagyis a judaizmusban, a kereszténységben és az iszlámban Isten megszólal, kinyilatkoztatja magát. Nem közömbös az ember sorsa iránt.

Henry Coller festménye

Hugo Lassalle

Régebben olvastam Chaim (ejtsd: Csém) Potok *A kiválasztott* című könyvét, amiből film is készült. A könyvben nem szerepel, de a film végén elhangzik egy Talmudbeli történet *„egy királyról, akinek volt egy fia, és a fiú eltávolodott tőle. A fiúnak azt mondták: »Térj vissza apádhoz!» A fiú azt mondta: »Nem tudok.« Akkor az apa egy hírnököt küldött, mondván: »Gyere vissza addig, ameddig tudsz, és a maradék úton eléd jövök.»*

A Talmud-, pontosabban midrásbeli történet jóval a Jézus utáni időkből maradt fenn írott formában, de szóbeli hagyományként éppen létezhetett már Jézus korában is. Erre utal, hogy Isten elénk jövésének ezt a finoman megírt gondolatát Jézus is beleszővi a tékozló fiúról szóló, már említett példabeszédébe, amikor azt mondja, hogy az apa a tékozló fiú *„elé sietett, a nyakába borult és megcsókolta.”* (Lk 15,20)

Szintén Istennek felénk nyúló segítségét emeli ki Hugo Lassalle, aki a nevével ellentétben német származású jezsuita szerzetes volt. Ő sok évtizeden keresztül élt Japánban, és gyakorolta a zen meditációt. A *Zen* című könyvében hosszabban ír arról, hogy mi katolikusok a keresztelezésben megkapjuk Istennek a kegyelmét, amely segít az erkölcsi tökéletesedésben. A japánoknál ez pont fordítva van: egy keleti embernek - mint írja - *„először természetes adottságaival kell megszabadulnia a bűntől és a rossz hajlamoktól, és így kell lassanként erkölcsileg jó és bensőjében szabad emberré válnia...*

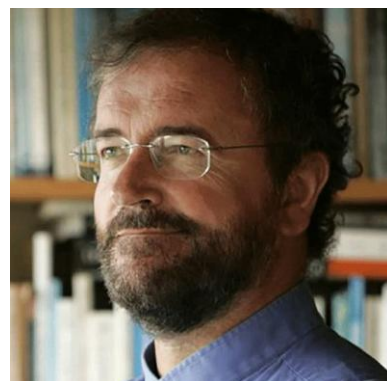
Mivel nem ismer személyes Istent, akinek segítségét kérhetné, teljesen rá kell hagyatkozzék természetes adottságaira, és ezekkel kell elérnie annyit, amennyit csak lehet.” (105-106. old.)

Egy ír pap és teológusnak, John O'Donohue-nak olvastam az *Anam Cara*, magyarul *Lelki társ* című könyvét. Ő Isten felénk irányuló segítségéről úgy ír, mint ami egy belső ösztönzésként jelenik meg bennünk. Azt írja:

„Amikor növekszel a szeretetben, önmagadhoz térsz vissza... A szeretet a másoknak adott figyelemmel kezdődik, az önmagamról való nagyvonalú megfeledkezés cselekedetével. Ez az a szituáció, melyben növekszünk.

Ha a lélek egyszer felébred, elkezdődik a keresés, és már nem fordulhatsz vissza soha. Onnan kezdve fellobban benned egy különleges vágy, ami többé nem enged valamiféle alacsonyrendű meglegedettséget vagy részleges beteljesülést. Ha megnyílik ez az ösvény, hihetetlen nagylelkűséget hozhatsz a földre és mások életébe.”

Azért is idézem most őt, mert figyelmeztet rá – idézem –: *„Néha könnyű kifelé nagylelkűnek lenni, és adni, adni, adni – de közben önmagad iránt szűkmarkúnak maradni. Ha nem tanulsz meg figyelni magadra, elveszted lelked egyensúlyát. Nagylelkűnek kell lenned magadhoz, hogy el tudd fogadni a szeretet, ami körülvesz téged.”*

John O'Donohue

II/3. Hogyan kapunk választ a kérdéseinkre?

Fiatalkorunkban – jó esetben – éveken keresztül keressük az élet legfontosabb kérdéseire a választ. Aztán az életünk közepén lassan elfogadjuk, hogy a választ már nem fogjuk sosem megtalálni. Vajon az önmagam felé fordulás, és Isten bennem is feltörő jóindulatának felismerése tud-e segíteni a válasz megtalálásában az alapkérdéseinkre?

Ha szerencsések vagyunk, megértjük, hogy olyasfajta explicit válasz, mint amit kerestünk, nem is létezik. De a befelé figyeléssel eljuthatunk oda, ahova Rainer Maria Rilke már 28 évesen eljutott, amikor így írt egy ifjú költőnek:

„...szeretném megkérni, szívből megkérni, kedves Uram: legyen türelemmel szívének minden megoldatlan kérdése iránt, s próbálja meg magukat a kérdéseket megszívelelni, mint zárt szobákat vagy mint valamilyen sosem hallott nyelven írt könyveket. Ne kutakodjék most olyan válaszok után, melyeket senki meg nem adhat Önnek: még nem kelnének életre ezek a válaszok. Most arról van szó: éljen át mindent. Élje át a kérdéseket. Akkor majd talán, lassanként, egy szép napon élete beletorkollik a válaszba, szinte észrevétlenül.”

Szintén nagyon költőien, de evangéliumi utalással szólt számomra hozzá ehhez a kérdéshez Gilbert Cesbron (ejtsd: Zsilbér Szebron) francia író is, amikor 1970-ben mások mellett tőle is azt kérdezte egy domonkos szerzetes, hogy *„Kicsoda az Ön számára Krisztus?”*.

Gilbert Cesbron

Cesbron válaszában ezt írta többek között:

„Hasonlók vagyunk az emmauszi úton ballagó tanítványokhoz: bizonytalanok, boldogtalanok. De miközben hanyatlóban van a nap, egy harmadik társ csatlakozik hozzánk, és mindent megmagyaráz.”

II/4. A király archetípusa

Ha már így elmondtam az akaratnak az értékvesztését bennem, ugyanakkor az életünk második felébe jócskán beleharaptam én is, és gondolom, Ti is, szeretnék adni – semmiképpen sem választ, de – mégis egy nézőpontot ahhoz, hogy vajon mi a dolgunk a világban.

Richard Rohr *A férfi útja* című könyvének második kötetében olvastam a négy jungi férfi archetípusról. A négy archetípus: a király, a harcos, a mágus és a szerelmes. Ezeket kell egyensúlyba hoznia önmagában egy férfinak. Nekem a négy közül a király archetípusa a legemlékezetesebb. Rohr az írja, hogy a király legfontosabb feladata jól lenni, rendben lenni. A király a világra a legnagyobb hatással nem a cselekedetei, vagy a döntései által van, hanem a pusztta létével. Ahol a király megjelenik, ott az emberek biztonságban érzik magukat. Még akkor is, ha a király nem szólal meg. Viszont ha a király beteg, akkor az egész ország beteg. Ha a király nem tudja, hogyan kell együtt élni egy párnak, akkor honnan tudhatnák az alattvalók?

A király archetípusának a leírását nem is annyira a férfiakra vonatkoztatom magamban, hanem inkább azokra – és köztük lassan magamra is –, akik kiléptek a kenyérkeresői szerepből, és az életük vége felé közelednek.

Úgy gondolom, minden családban a legidősebb generációnak egy kicsit az a dolga, ami a királynak: jól lenni, nem is annyira egészségileg, mint inkább szellemileg és főleg lelkieg. Józsefnek, a megbocsátás hercegének a csontjait – Mózeshez hasonlóan – továbbadni a következő generációnak. Ezzel tudjuk a leginkább támogatni az utáunk jövőket.

III. Befejezés

Befejezésül szeretnék mindannyiótoknak adni egy-egy kis gyertyát, mellé ezzel a rövid imával, amit a brünni Szt. Jakab templomban olvastunk néhány hete:

„Uram, ez a gyertya, melyet meggyújtok, legyen a fény, mely vezet engem a küzdelmeimben és a döntéseimben. Legyen olyan tűz, amely eléget ben nem minden büszkeséget, önzést és gonoszságot. Legyen olyan tűz, mely felmelegíti a szívemet, és megtanít szeretni.”

Szt. Jakab templom, Brno

2026. június

Kérdések

- Megérintett-e valami téged az elmondottakból, és ha igen, hogyan?
- Mikor érezted az életedben, hogy Isten eléd jött?
- Milyen „csontokat” hordozol magadban, amiket nehéz letenned, amik akadályoznak abban, hogy az ígéret földjére lépj?